

Groene prioriteiten tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU

Morgen begint het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. Op het vlak van economie, klimaat en armoede is 2010 een Europees sleuteljaar. Verschillende dossiers binnen en buiten de EU krijgen een belangrijk evaluatie- en herijkingsmoment. Neemt de EU haar eigen Europees jaar voor de armoedebestrijding serieus in een tijd waarin Europese overheden enorme miljardenbesparingen aankondigen? Herpakt de internationale gemeenschap zich dit najaar op klimaatconferentie in Cancún? Gaan we de Millenniumdoelstellingen tegen 2015 echt proberen te realiseren? Gaat de EU concrete en afdwingbare stappen zetten om de verdere uitholling van biodiversiteit tegen te gaan?

Groen! vreest dat de huidige financieel-economische crisis de lidstaten er vooral toe aanzet te snoeien in uitkeringen, overheidsuitgaven, pensioenen en sociale diensten, net nu het financieel-economisch paradigma van economische groei kan omgebogen worden naar een Groene New Deal. Kortom, zal de EU kiezen voor een solidaire rechtvaardiger wereld, om samen zo ongeschonden mogelijk uit de economische crisis te geraken of sukkelen we voort op de weg van naakt en kortzichtig eigenbelang, het recht van de rijkste, op rooibouweconomie en casinokapitalisme? Groen! wil een sterker politiek Europa, dat in staat is de Europese burgers beter te beschermen tegen de economische, financiële en ecologische crisissen. We willen dat de EU meer kan voorleggen en transparanter werkt, zodat de burger opnieuw vertrouwen krijgen in haar werking.

1. Het democratische deficit

Bij de voorstelling van het programma van het Belgisch voorzitterschap vertelde uittredend eerste Minister Letermé dat het programma gedurende twee jaar is voorbereid in samenwerking met de gemeenschappen en gewesten en dat het in de Kamer de steun heeft van 130 van de 150 Kamerleden. De waarheid is genuanceerder. In het federale, noch in het Vlaamse parlement vond er een serieus debat plaats over het Europees Voorzitterschap. Meer dan 75% van de geldende regelgeving is afkomstig van Europese richtlijnen of verordeningen. In die zin is Europees beleid binnenlands beleid. Tijd dus om het Europees democratische deficit dicht te rijden. Europese wetgeving komt tot stand in een samenspel tussen het Europees Parlement, de Commissie en de Raad van Ministers. Er is nood aan meer democratische controle op de werking van die Europese ministerraden.

- Groen! staat voor een transparant Europa en wil daadwerkelijke controle op het Belgisch voorzitterschap. Alle **agenda's en verslagen van de Europese raden moeten openbaar gemaakt** worden opdat alle actoren uit het middenveld en parlementen de Europese besluitvorming van nabij kunnen volgen. Maar weten wat er gebeurt of wat er besproken wordt is op zich niet voldoende. De parlementsleden in de federale en regionale parlementen moeten optimaal gebruik maken van hun **controlerecht** en de betrokken ministers voorafgaandelijk aan iedere raadsvergadering ondervragen over hun intenties. Na iedere raadsvergadering moeten de ministers ook komen uitleggen wat de impact is van de genomen beslissingen.

- Zolang er geen nieuwe federale regering is, zijn de federale parlementsleden vrij beperkt in hun **interpellatierecht** ten aanzien van de "Regering van lopende zaken". Toch zullen de federale ministers belangrijke vakraden voorzitten. Daarom roept Groen! de uittreedende regering op er zich toe te engageren dat de ministers die vakraden voorzitten voor en na iedere vakraad bereid zijn te verschijnen voor het nieuwe federale Parlement. Groen! vraagt dat dit gebeurt in het **Federaal Adviescomité Europese aangelegenheden** waar, in afwachting van de installatie van een federale regering, het debat en de controle op de werkzaamheden van het Belgisch Voorzitterschap kan plaatsvinden. In dit adviescomité, dat onmiddellijk na de eedaflegging van de federale parlementsleden kan worden opgestart, en dat is samengesteld uit kamerleden, senatoren en Europese parlementsleden, moeten de ministers, voor en na een vakraad, hun beleid en voorstellen toelichten.
- In het **Vlaamse en het Brusselse parlement** moeten de ministers hun initiatieven in de Raad van Ministers verdedigen. Voor en na elke Europese vakraad moet de betrokken minister in de desbetreffende parlementaire commissie tekst en uitleg verschaffen over de stand van zaken.
- Het verdrag van Lissabon voorziet in de invoering van het **burgerinitiatief** waarvan Europese groene partijen groot voorstander zijn. Het geeft Europese burgers directe invloed bij het op de politieke agenda plaatsen van nieuwe Europese regelgeving. Het Spaans voorzitterschap boekte al enige resultaten. Het Belgisch voorzitterschap moet er samen met het Europees Parlement alles aan doen om dit democratisch instrument voor het eind van het jaar ingevoerd te krijgen. Het is een uitgelezen kans om Europese burgers meer te betrekken bij het beleid van de Europese Unie.

2. Groene Economie

De EU 2020 strategie is de opvolger van de strategie van Lissabon, waarmee de Unie er tussen 2000 en 2010 naar streefde de meest concurrentiële kenniseconomie ter wereld te worden. Met EU 2020 wil Europa een nieuw groeimodel ontwikkelen voor meer jobs, beter onderwijs, minder armoede en een beter klimaat en milieu. Groen! ziet als kern voor de nieuwe strategie een **Groene New Deal**, een duidelijke vergroening van onze economie die voor honderdduizenden nieuwe jobs kan zorgen in Europa.

Europa kondigt een 'roadmap' aan om aan te komen in een koolstof arm Europa. Maar er zijn concrete en afdwingbare maatregelen nodig om niet dezelfde fout te maken als in de mislukte strategie van Lissabon. België en Vlaanderen kunnen als voorzitter van de EU een belangrijke rol spelen om de Europese tanker van koers te veranderen.

- Op de internationale klimaatconferentie in Cancún moet Europa ambitieuze doelstellingen op het vlak van klimaatverandering en de vermindering van broeikasgassen naar voor schuiven. De EU moet streven **tot het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen met 40% wereldwijd**. De huidige doelstelling van 20% zal niet zorgen voor de noodzakelijke omslag. Indien er geen akkoord komt, moet de EU unilateraal 30% reductie nastreven. Zelfs de Europese Commissie waarschuwde recent dat als Europa het ambitieniveau van haar klimaatbeleid niet naar boven bijstelt, we door China en de Verenigde Staten riskeren voorbijgestoken te worden in de "race voor innovatieve, groene jobs".

Het is dus cruciaal dat het Belgisch voorzitterschap de ecologische uitdaging gebruikt als element van antwoord op de crisis. Er is een geïntegreerd antwoord nodig waarbij kortetermijnmaatregelen worden ingepast in een langetermijnvisie. De crisis mag zeker geen alibi zijn om doelstellingen op het vlak van energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en broeikasgasreductie terug te schroeven, integendeel.

Drie prioritaire elementen die onvermijdelijk centraal zullen staan in onze transitie naar een economie gericht op het creëren van duurzame welvaart:

1. De Europese economie moet quasi volledig **olie-onafhankelijk** worden. Dat veronderstelt veel gedurfdere investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie: kiezen voor een slim energienetwerk dat de voordelen van een **megagrid** (windturbines in de Noordzee – zonnecentrales in het Zuiden) combineert met een fijnmazig netwerk (**microgrid**) van decentraal en divers geproduceerde schone energie overal in Europa. Maar ook investeringen in een **biogebaseerde chemie** als alternatief voor de petrochemie.
2. De bestaande fiscaliteit willen we fors vergroenen zodat verborgen milieukosten in rekening gebracht worden en milieuwinsten eindelijk volledig verzilverd kunnen worden. We pleiten voor een **Europees stelsel van ecomali en ecoboni** zodat milieuvervuilende producten duurder worden en hun milieuvriendelijke alternatieven goedkoper.
3. We kiezen voor een volwaardige **kringloopeconomie**: afvalstoffen moeten steeds opnieuw kunnen ingezet worden als grondstoffen. Zo komen we los van een onzekere markt van steeds stijgende grondstoffenprijzen en vermijden we grote milieu- en energieverliezen. We pleiten voor een **Europese markt van verhandelbare kringloopkredieten**. Fabrikanten die producten op de markt brengen waarin voldoende hoge percentages van materialen opnieuw gebruikt of gerecycleerd zijn, krijgen een certificaat (premie). Fabrikanten die producten maken met vooral nieuwe grondstoffen, moeten juist certificaten opkopen. Daarbij pleiten we consequent voor “upcycling”, waarbij producten op het einde van hun levensduur opnieuw gebruikt worden voor evenwaardige toepassingen en niet voor minderwaardige toepassingen : met plastic korrels wordt terug een plastic fles gemaakt, met tapijresten terug een tapijt, enz. Nu worden afvalstoffen dikwijls gebruikt voor minderwaardige toepassingen (bv. plastic paaltjes, afdekplaten,...) of voor thermische valorisatie (versta: verbranding met energiewinning). De toekomst is aan het 100% herwinnen van materialen en grondstoffen. Op termijn gaan we voor een samenleving waarin afvalstoffen niet alleen nuttig, maar zelfs hoogwaardig toegepast worden. Met de kringloopkredieten vermijden we ook dat kostbare grondstoffen verbrand of voor minderwaardige doeleinden aangewend worden (bv. hout dat verband wordt als biomassa terwijl er te weinig “afval”hout is voor de spaanplaatindustrie).

Het debat over de financiering mogen we niet uit de weg gaan. Een **gemeenschappelijk economische beleid** is geen utopie. Na de voltooiing van de interne markt voor goederen, diensten en kapitaal, moeten de Europeanen en Europa's politieke leiders nu een keuze maken hoe en op welke wijze Europa "politiek" geïntegreerd kan worden. Als men, gebruik makend van het potentieel van zijn burgers, een betere toekomst voor een half miljard mensen wil garanderen, is de keuze voor een verdergaande politieke Europese integratie onvermijdelijk.

- **De Groene New Deal.** Deze kan niet alleen worden gefinancierd via een hoger Europees budget, maar ook door de toekenning van renteloze leningen van de Europese Investeringsbank (EIB) aan lokale, regionale en nationale overheden die uitvoering geven aan deze ecologische omschakeling. Een andere voorwaarde voor het financieren van dit Europese project, is in de eerste plaats dat de EIB nieuwe fondsen zal moeten aanboren, bijvoorbeeld via leningen met een zero-rentevoet bij de Europese Centrale Bank.
- **Meer eigen middelen voor de EU.** Als we kijken naar de fundamentele economische cijfers van de EU, staan we er beter voor dan de VS. De EU lidstaten hebben een gemiddeld overheidstekort van 6% van het BNP en een gemiddelde overheidsschuld van 88,5% van het BNP. Die overheidsschulden zijn voor het grootste gedeelte "binnenlandse" schulden; in vergelijking met respectievelijk 98% en 10% in de VS, met een schuld die ook nog eens voor de helft van "buitenlandse" origine is, onder andere China. Dit betekent dat de EU als speler in potentie een grotere geloofwaardigheid ten opzichte van de markten heeft. Duidelijk is ook dat het gemeenschappelijk belang en de daarop gebaseerde gemeenschappelijk begrotingspolitiek over een sterker budget zou kunnen beschikken, opgebracht via eigen middelen (fiscale middelen en leencapaciteit, via de fameuze Euro-obligaties). Dit budget zou ten dienste kunnen staan van gemeenschappelijke doelstellingen, in het bijzonder de EU2020-strategie.

3. Een Sociaal Europa

2010 is het jaar voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting en de voorbereiding van de Europese Sociale agenda 2011-2015. Tien jaar geleden werd er afgesproken dat er komaf moest gemaakt worden met armoede in Europa. Vandaag verkeert 17% van de Europese bevolking, 79 miljoen Europeanen, onder de armoedegrens. In de recente 'Europa 2020'-doelstellingen, werd opnieuw gesteld dat het aantal mensen met een 'armoederisico' moet dalen met 20 miljoen.

- Groen! wil dat België het voorzitterschap aangrijpt om de lidstaten te mobiliseren om **vervangingsinkomens die zich onder de armoedegrens bevinden** (60% van het gemiddelde inkomen van de bevolking) boven de EU-armoedegrens te brengen en ze welvaartsvast te maken. Wetgevende initiatieven rond **minimuminkomen** en **kwaliteitsvol werk** dringen zich op.
- De Europese Unie moet zich engageren om **elke 5 jaar de armoede met de helft te verminderen** (2010: 17%, 2015: 8.5% en 2020: 4%). Groen! vraagt dat minister Milquet op de raad Sociaal Beleid de sociale doelstellingen terug op de voorgrond plaatst. Groen! wil dat de armoededoelstellingen terug welvaartsvast en ambitieuzer worden gemaakt en dat Europa de criteria voor armoede eenduidig vastlegt.
- Armoede moet beschouwd worden als een **inbreuk op de grondrechten**. Momenteel hebben mensen in armoede slechts moeilijk toegang tot die rechten, en bovendien wordt die toegang vaak aan voorwaarden gekoppeld. Het Europees Handvest van de Grondrechten moet integraal worden toegepast en de rechten moeten afdwingbaar zijn. België moet hierin een voortrekker worden. België moet het voorzitterschap aangrijpen om tot een herziening te komen van het Sociaal Handvest

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon heeft de EU een uitgelezen kans om haar **impact en aanwezigheid op het wereldtoneel** te vergroten en om een duidelijke betrokkenheid te tonen bij de bevordering van mensenrechten. Groen! kiest radicaal voor rechtvaardigheid in een kwetsbare wereld. Globalisering schept grote kansen, maar dit moet in goede banen worden geleid opdat iedereen er voordeel uit haalt.

- Onder het Belgisch voorzitterschap zal de **Europese Dienst voor Extern Optreden (EEAS)**, het levenslicht zien. Met de EEAS zal de EU beschikken over haar eigen diplomatieke dienst. Het Belgisch voorzitterschap is de uitgelezen kans om de good practices en de transparantie, die bij de eerste blauwdruk van de EEAS ontbraken, op de agenda te zetten. Groen! steunt het idee om binnen het EEAS een **directoraat voor de mensenrechten** in te richten.
- **Taks op financiële transacties.** Groen! wil dat minister Reynders op de Ecofinraad het voorstel van de Financiële Transactietaks (FTT) terug op tafel legt. De FTT moet speculatieve beurstransacties ontmoedigen zonder beleggers te benadelen die handelen 'als een goede huisvader'. Wij willen dit doen via een heffing van 0,5% op alle financiële transacties. Deze lage belastingsvoet zal geen ontmoedigende invloed hebben op de belegger of spaarder die op lange termijn wenst te beleggen. Deze 0,5% is namelijk een druppel op een hete plaat in vergelijking met het in- en/of uitstaprecht van bepaalde beleggingsfondsen, die oplopen tot 5%. Ook de kosten die door banken en makelaars worden aangerekend voor de aankoop van aandelen, lopen vaak op tot 2% van de aandelenwaarde. Deze heffing zal wel zeer ontmoedigend zijn voor speculanten die nu nog meerdere keren per dag aandelen aan- en verkopen.
- **Ontwikkelingssamenwerking.** Het Belgisch voorzitterschap moet er op toezien dat de lidstaten het groepspad naar 0.7% van het eigen budget tegen 2015, zonder budgetvervuiling, niet fnuiken onder druk van de besparingsgolf. Een Europees ontwikkelingsfonds kan gespijst worden door de FTT. Met het oog op actuele uitdagingen zoals honger, migratie, door armoede verscherpte gewelddadige conflicten en door de noodzaak om milieuverstoring regionaal aan te pakken is het niet alleen een historische verantwoordelijkheid maar ook in het Europese belang om die ontwikkeling sterk te ondersteunen.